

Některé vybrané otázky a pojmy z přednášek kurzu Filozofické otázky výchovy

Přednáška I

Filozofka Anna Hogenová říká, že každá věc i člověk nebo děj je vlastně odpovědí na nějakou otázku a pro nás je důležité tuto otázku nebo otázky objevit.

Stůl v této třídě je odpovědí. Možní na to, jak se lidé shromažďují, jak pracují. Nebo k čemu stůl vybízí nebo vždy vybízěl. Kolem stolu sesedá rodina k nedělnímu obědu a může být stolem rodinným - znamenajícím klid, péči a společenství a společný pokrm – získávání energie -jak z jídla, tak ze vzájemnosti. Stejně tak může být stůl stolem poradním – nejlépe pak stůl kulatý, kde myšlenky volně kolují, aby se obohacovaly. Dalšími alternativami jsou stůl pracovní, servírovací... Rozdíl je u i stou patřícímu jen mně - je mým prostorem nebo zda jde o stoly sdílené. I vzhled stolu je pak odpovědí na to, kdo ho vyrobil, jakou měl dovednost, jaký materiál použil a ve stolu je zanechán i otisk péče a lásky s jakou je stavěn na své místo a užíván.

A další a další otázky by se nám vynořovaly s myšlenkou na toho nebo na ty, kteří mají se stolem něco společného. Stůl může ukazovat na originalitu, lenost, pořádnost, čínorodost. I každý člověk nebo dítě je „Odpovědí“ na různé otázky. Jeho vzhled, chování, snění. A podle Heideggera každá věc také tímto způsobem odkazuje k celku světa – nějak do něj zapadá.

Vyberte si nějakou věc ze svého okolí a zamyslete na jaké otázky je ona věc odpovědí?

Zkuste pouvažovat o příkladech obrácení ve svém životě nebo v jiných příbězích.

Jaké vnímáte vy osobně výzvy pro tuto dobu?

Jakou máte pedagogickou vizi?

Přednáška II

Návrat k původní otázkám:

Co je člověk?

Kde jsi Adame?

Jan Patočka si klade otázku: Nejsou katastrofy našeho století posléze opakováním téhož pádu pod práh lidskosti, který v Oidipovi pro člověka všech dob předvedl Sofokles? Jak byste odpověděli?

❖ Příběhy tradují kulturu

- ❖ Příběhy jsou prostředníci mezi kulturami
- ❖ Příběhy podněcují fantazii
- ❖ Příběhy nabízejí alternativy a ukazují nový způsob pohledu
- ❖ Příběhy se dobře pamatují – řeč obrazů a symbolů, využití pravé hemisféry

Vysvětlete tyto poznámky na příkladě nebo je podrobte kritice.

Přednáška III

- ❖ Člověk jako *zoon logon echon* – bytost mluvící a rozumějící
- ❖ Člověk *zoon politikon (Aristoteles) člověk je bytostí společenskou*
- ❖ methexis – účast

- ❖ *pandēia* – vzdělání

- ❖ *Metanoia* - obrácení – procitnutí duše, jejím prostřednictvím se člověk stává vychovaným nebo vzdělaným – ne ovšem v našem slova smyslu – je to radikální obrat

- ❖ paidagogos – učitele jako průvodce

- ❖ základem péče o duši je probuzení duše, moderním způsobem řečeno probuzení potencialit a možností.

- ❖ "Paradigma je souhrn základních domněnek, předpokladů a představ."
- ❖ Paradigma má kořeny v řečtině - příklad, vzor, model. Je pojmem od T.Kuhna - označení pro základní celkovou představu skutečnosti (obecně uznávané vědecké výsledky) jež se řídí veškerá praxe či věda. Je modelem problémů a jejich řešení.

Příklady možných paradigmat:

- ❖ animal rationale – rozumné zvíře
- ❖ imago Dei - obraz Boží
- ❖ ego cogito - já – myslící

Co pro Vás znamená žít s porozuměním?

V čem podle vás tkví jádro vzdělanosti?

Jak byste vlastními slovy a vlastními příklady vysvětlili pojem metanoia?

Jaký je vztah člověka a společenství v antice a jaký je v soudobé společnosti?

Jak vnímá ctnost antika a vy osobně, popř. naše společnost?

Přednáška IV***Člověk jako obraz Boží – imago Dei***

Potřebujeme v životě pokoru?

Co v sobě nese sousloví čas lidského života?

Co pro vás znamenají hodnoty víra, naděje, láska?

Co je podle vás přesahem lidského života?

Co favorizuje člověka v řádu bytí?

Přednáška V

- ❖ Principy novověkého paradigmatu:
- ❖ Individualismus – jistota je člověk sám, jeho vnitřní identita
- ❖ Cíl výchovy není v pokračování , ale v dosažení něčeho nového , vyššího.
- ❖ Cílem je společenský pokrok
- ❖ Individuální úspěch
- ❖ Akcent na sebevýchovu a vlastní disciplínu.

Jak vnímáte výše zmíněné hodnoty? Jaký vliv měly na vývoj společnosti a přírody?

Co je vaším osobním labyrintem?

Jak vysvětlíte výzvu: „Vrať se k sobě a zavři dveře“? (J. A. Komenský)

Jaký je labyrint současného světa?

Přednáška VI***Systémové pojetí světa a globální výchova***

Co pro vás znamená holistický přístup k problémům a k výchově?

Vnímáte zmíněný posun paradigmatu u lidí ve svém okolí?

Je pro vás přijatelné sloučení rozumu, citu a intuice a jak to vše rozvíjet ve škole?

Jste globální učitel/ka?

Přednáška VII

Jak vnímáte komunikaci a především komunikaci v pedagogických situacích?

Co se máte v komunikaci ještě naučit?

Co pro Vás znamená práce v pomáhající profesi a jaká její úskalí vnímáte v osobní rovině?

- ❖ Paradoxy profesionálního pomáhání:
- ❖ 1. pochopení pro každého – každé dítě
- ❖ paradox
- ❖ 2. láska k bližnímu výslužbách potřeby úspěchu
- ❖ Je nutné si uvědomit a reflektovat tuto naši potřebu – sebehodnocení a nelpět na ní!!!
- ❖ 3. láska k bližnímu jako zboží

Jsou výše zmíněné paradoxy pro vás nějakou výzvou?

Přednáška VIII

- ❖ Otázky k:
- ❖ Já ozvuky k sobě samému závisí na zkušenosti - Jsem akceptován, protože jsem tady nebo protože jsem pořádný, čistý, pilný, poslušný – to vede k prvotní důvěře nebo nedůvěře
- ❖ Ty – je nejprve zakoušeno ve vztahu matka dítě, pak vzájemný vztah rodičů – jaký byl?
- ❖ My – vztah rodičů k sociálnímu okolí?
- ❖ Původnímu my- vztah rodičů k náboženství a světovému názoru, úzce souvisí s pravidly – jaké to byly vztahy?

- ❖ K čemu nás tedy vede svědomí, které vnímáme a slyšíme?
- ❖ Na jakých rovinách zpracováváme problémy?

- ❖ Duchovní nebo spirituální inteligence Danah Zohar a Ian Marshall definují vlastní pojetí duchovní inteligence.
- ❖ „Na nejnižší neurologické úrovni jsem popsala duchovní inteligenci jako schopnost zařazovat a přehodnocovat naši zkušenost, a tím také transformovat její pochopení“ .(18, 66) Umění vidět z jiné perspektivy – nový náhled problému až vhléd je základem duchovní inteligence. Když se díváme na válec z dvojrozměrného pohledu vidíme kruh, až jsme schopni „uvidět třetí rozměr – uvidíme válec.“

- ❖ Znaky vyvinuté duchovní inteligence

schopnost být pružný, ale nezávislý na okolí

-vysoký stupeň vědomí sebe sama

- schopnost čelit utrpení a bolesti a zpracovat ji
- být inspirován hodnotami a vizemi
- sklon vidět souvislosti – vidět holisticky a hledat odpovědi na nejhlubší otázky
- neochota zraňovat někoho
- být sloužícím vůdcem

Myslíte, že duchovní inteligence existuje?

Znáte příklad člověka s vyvinutou duchovní inteligencí?